

30.03.2026

87/10.02.03/2026

Hämeentulli
asemakaavan muutos**Vastaanottaja**

Helsingin kaupunki
Kirjaamo, PL 10, 00099
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Viite

Lausuntopyyntönnö 9.3.2026
HEL 2025-016244

Lausunto Hämeentullin osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta

Hämeentien, Hermannin rantatien ja Kustaa Vaasan tien liittymäalueen läpi suunnitellaan uutta liikennetarkkaisu korvaamaan teknisen käyttöikänsä päässä olevaa Hämeentien siltaa. Uusi liikennetarkkaisu mahdollistaa Viikin-Malmin raitiotien toteuttamisen ja joukkoliikenteen vaihtoyhteyksien kehittämisen. Samalla suunnitellaan parannuksia pyöräilyn ja kävelyn olosuhteisiin sekä alueen puistoihin. Teollisuus- ja varastorakennusten korttelin 21665 muuttamista asuinkäyttöön suunnitellaan ja korttelin rajojen muuttamista tutkitaan ja kaavoittamattomille katu- ja puistoalueille laaditaan ensimmäinen asemakaava.

Suunnittelualue sijaitsee Hermannin, Vallilan, Toukolan ja Kumpulan kaupunginosien rajapisteellä Vallilan siirtolapuutarhan ja Helsingin yliopiston Kumpulan kampuksen länsipuolella.

Asemakaavan ja asemakaavan muutoksen tavoitteena on Hämeentullin alueen kokonaisvaltainen kehittäminen liikenteen, virkistyskäytön ja asumisen lähtökohdista.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) lausuu kannanottonaan seuraavaa:

Hämeentulliin on tavoitteena muodostaa merkittävä joukkoliikenteen vaihtopaikka. Suunnitteilla olevan Viikin-Malmin raitiotien lisäksi alueella risteävät toiset poikittaiset ja säteittäiset raitiolinjat sekä paikallinen että Lahdenväylän suunnan seudullinen bussiliikenne. Alue on tunnistettu merkittäväksi joukkoliikenteen vaihtopaikaksi Helsingin kaupungin verkostokaupungin joukkoliikennejärjestelmä -työssä (*Kaupunkiympäristön aineistoja 2025:15*) sekä HSL:n linjasto2040-työssä (*HSL-julkaisuja 3/2025*).

Raitioliikenteelle on tarkoitus toteuttaa vaihteyhteydet pohjoisesta Hämeentien suunnasta sekä Pasilan että Kalasataman suuntiin. Pasilan suunta mahdollistaa Viikin-Malmin raitiotien radalta Pasilan suuntaan operoivan linjan liikenteen. Kalasataman suunta taas Viikin-Malmin raitiotien

30.03.2026

87/10.02.03/2026

Hämeentulli
asemakaavan muutos

yhteydessä alustavasti suunnitellun linjastomuutoksen, jossa Arabianrannasta lähtevä linja ohjataan Arabianrannasta keskustaan Kalasataman kautta. Molemmat vaihteet ovat tärkeitä myös halliliikenteen tarpeisiin ja lyhentävät hallisivujen operointikustannuksia linjaratojen ja Koskelan raitiovaunuvarikon välillä. Yhtenä merkittävänä syynä Kalasatamasta Pasilaan -hankkeessa tehdylle ratkaisulle jättää Kalasatama–Koskelan varikko -yhteys toteuttamatta Haukilahdenkadun kautta oli se, että yhteys voitaisiin toteuttaa Hämeentullin liittymään kustannustehokkaammin palvelen samalla linjaliikenteen tarpeita.

Vaihtopaikan toimivuuden edellytyksenä on pysäkkiverkko, jossa pysäkkien väliset etäisyydet pyritään pitämään maltillisina ja kävelyetäisyydet pysäkkilaiturien välillä turvallisina ja mahdollisimman lyhyinä. Samalla raitioliikenteen kokonaisoperoinnin tarkoituksenmukaisuus sanelee omat reunaehdonsa. Olisi pyrittävä ratkaisuun, jossa joka haaralla on yksi pysäkkilaituri – näin raitioliikennepalvelun tehokkuus säilyy eikä pysäkeillä pysähdytä useaan otteeseen samalla pysäkkialueella. Käytännössä tämä tarkoittaisi muutosta nykyisiin Nylanderinpuiston nimeä kantavien pysäkkien järjestelyihin. Tulevat raitioliikenteen linjaliikenteen operointisuunnat on esitetty alla:

- Hermannin rantatie – Vallilanlaako
- Hermannin rantatie – Kustaa Vaasan tie
- Vallilanlaakso – Kustaa Vaasan tie
- Kustaa Vaasan tie – Hämeentie

Raitioliikenteen lisäksi Hämeentulliin on synnyttävä mahdollisuus myös bussiratikkavaihtoille. Tämä merkitsee alueen reittitarpeiden ja pysäkkiverkon kokonaisvaltaista katselmusta koko asemakaava-alueella, jotta bussiliikenteen ja raitioliikenteen keskinäinen rytmitys sekä yhteydet ympäröivän maankäytön kannalta keskeisiin kohteisiin saadaan pysäkkiverkon avulla mahdollistumaan.

Liikennesuunnittelun periaatekuvan mukaisesti toteutettuna Kalasataman suuntaan pohjoisesta käsin kulkeva bussiliikenne ohittaa Hämeentullin vaihtopaikan etelän suuntaan. Tämä ei ole välttämättä rampauttava ratkaisu mutta aiheuttaa epätasapainoa pysäkkiverkkoon ja epäselvyyttä toteuttavan vaihtosolmuun käyttöön matkustajan näkökulmasta ja matkustajainformaation toteutuksen suhteen, kun vaihtopiste toimii osalla linjoista vain puolinaisesti. Olisi hyvä tavoitella ratkaisua, jossa bussiliikenne saataisiin molempiin suuntiin kulkemaan Hämeentulliin muodostuvan vaihtopaikan kautta esimerkiksi hyödyntämällä Haukilahdenkatua bussiliikenteen mahdollisuuksien mukaan. Ratkaisu vaatisi liikennejärjestelymuutoksia Hämeentielle Haukilahdenkadun liittymään.

Bussiliikenteen pääsuunta kulkee jatkossakin Hämeentien ja Kustaa Vaasan tien välillä. Helsingin kaupungin tavoitteena on päättää tulevaisuudessa enemmän linjoja Sörnäisten Hanasaaren toteutettavaan bussiterminaaliin,

30.03.2026

87/10.02.03/2026

Hämeentulli
asemakaavan muutos

joten Kalasataman suunnan rooli ja siten vaihtosolmun saavutettavuus sieltä myös bussiliikenteellä korostuu jatkossa. Bussiliikenteen osalta yhteysuunnat ovat:

- Kustaa Vaasan tietä etelään Hämeentielle (pääsuunta)
- Kustaa Vaasan tieltä Kalasatamaan
- Arabianrannasta Hämeentielle etelään
- Arabianrannasta Kalasatamaan

Hämeentulli muodostaa merkittävänä solmuna avainpisteen alueen pysäkkiverkolle. Suunnittelussa vielä ratkaistavia kysymyksiä on raitio- ja bussiliikenteen tavoitepysäkkiverkot sekä keskisellä Hämeentiellä Hämeentullin eteläpuolella että Arabianrannan haaralla Kumpulan kampuksen kohdin Hämeentullin pohjoispuolella. Pysäkkiverkon osalta on pyrittävä tasapainoiseen ratkaisuun, jolla tarkoituksenmukaisuus yhdistyy saavutettavuuteen. HSL:n ja Helsingin kaupungin on jatkossakin tehtävä yhteistyötä, jotta tasapainoinen kokonaisuus saadaan syntymään ja kaikkien joukkoliikennemuotojen yhteystarpeet ja pysäkkiverkko saadaan mahdollisimman hyvin palveleviksi.

Viikin-Malmin raitiotien myötä raitioliikenteen pysäkkiverkkoa olisi syytä harventaa nykyisestä, jotta sen käytettävyys pidempien matkojen joukkoliikenneyhteytenä säilyy myös kantakaupungin alueella: Uusi Hämeentullin pysäkkikokonaisuus korvaa Paavalinkirkon pysäkin mutta synnyttää tarvetta pohtia myös Kumpulan kampuksen ja Kuntähdenkentän pysäkkien yhdistämistä. Sörnäisten kurvin ja Hämeentullin välisen rataosuuden eteläpäässä olisi punnittava erikseen Lautatarhankadun ja Hauhonpuiston pysäkkien tilannetta. Vallilan varikon ja Sörnäisten metroaseman välillä pitää olla pysäkki. Sijoittamalla pysäkki esimerkiksi Vallilanten ja Päijänteentien kohdille saataisiin tasainen n. 500 metrin pysäkkiväli Hämeentullilta Sörnäisten metroasemalle. Uusi pysäkki korvaisi sekä Lautatarhankadun että Hauhonpuiston pysäkit.

Bussiliikenteen osalta olisi yhteistyössä HSL:n ja kaupungin välillä määritettävä halutaanko sen käyttävän tiheämpää, samankaltaista vai harvempaa pysäkkiverkkoa kuin raitioliikenteellä. Lisäksi olisi tarkennettava halutaanko paikallisen ja seudullisen bussiliikenteen pysäkkiverkko pitää samana vai eriyttää.

Liittymäalueen muutostöiden aikana on joukkoliikenteen palvelutaso turvattava läpi toteutuksen. HSL:n, Helsingin kaupungin sekä työnaikaisista järjestelyistä vastaavan tahon on tehtävä yhteistyötä, jotta joukkoliikenteen käyttäjille ei aiheudu kohtuutonta palvelun heikennystä eivätkä joukkoliikenteen operoinnin kustannukset nouse olennaisesti rakennustöiden aikana.

30.03.2026

87/10.02.03/2026
Hämeentulli
asemakaavan muutos

Hämeentullin vaihtopaikalle olisi hyvä varata tilat kaupunkipyöräasemalle. sijainnin olisi syytä olla saavutettavissa myös huoltoautolla turvallisesti.

Lisätietoja lausunnosta antaa ja jatkosuunnittelussa yhteyshenkilönä on liikennejärjestelmäasiantuntija Sakari Metsälampi.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)

Jussi M Saarinen
vs. toimitusjohtajan sijainen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä 9.4.2026. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa HSL:n kirjaamosta.